

УДК 343.132.1

DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.2.29>

Михайло Григорович Щербаковський,

доктор юридичних наук, професор,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра кримінального процесу, криміналістики
та експертології (завідувач);

<https://orcid.org/0000-0003-1990-1231>,
e-mail: shcherbakovskiy@gmail.com

**СЛІДЧИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗНИЩЕННЯ
АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА**

Запропоновано класифікацію слідчого експерименту на підставі участі/неучасті підозрюваного, потерпілого, свідка у слідчій дії та за метою проведення. Позитивні та негативні результати експерименту є основою для попередньої оцінки у формі категоричних або можливих суджень щодо обставин, які перевіряються. Достовірність чи ймовірність результатів визначається під час остаточної оцінки в сукупності з іншими доказами.

Ключові слова: знищення або пошкодження майна, кримінальне провадження, слідчий експеримент, види слідчого експерименту, оцінка результатів слідчого експерименту.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Умисне знищення або пошкодження чужого майна, що кваліфікуються відповідно до ст. 194 Кримінального кодексу України¹ (далі – КК України), є одним із найнебезпечніших правопорушень проти власності. Знищення або пошкодження майна пов'язані з іншими кримінальними правопорушеннями: протидією законній господарській діяльності (ст. 206 КК України), протиправним заволодіння майном підприємства, установи, організації (ст. 206-2 КК України), масовими заворушеннями (ст. 294 КК України), умисним знищенням або пошкодженням майна, що належить працівникові правоохоронного органу, працівникові органу державної виконавчої служби, приватному виконавцю (ст. 347 КК України), умисним знищенням або пошкодженням майна журналіста (ст. 347-1 КК України), умисним

¹ Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 20.03.2023).

знищенням або пошкодженням майна службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок (ст. 352 КК України), умисним знищенням або пошкодженням майна, що належить судді, народному засідателю чи присяжному або їх близьким родичам (ст. 378 КК України), умисним знищенням або пошкодженням майна, що належить захиснику чи представнику особи або їх близьким родичам (ст. 399 КК України), примушуванням до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань (ст. 355 КК України), незаконними діями щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації (ст. 388 КК України), умисним знищенням або пошкодженням військового майна (ст. 411 КК України), протизаконним знищенням майна у районі воєнних дій (ст. 433 КК України).

Слідча практика свідчить, що доказування у кримінальних правопорушеннях, пов'язаних зі знищенням та пошкодженням майна, стикається з певними труднощами. Згідно з офіційними статистичними даними Офісу Генерального прокурора, за останні п'ять років за ст. 194 КК України обліковано таку кількість кримінальних проваджень: 2018 р. – 2 551, 2019 р. – 2 653, 2020 р. – 2 136, 2021 р. – 1 537, 2022 р. – 778, з них відповідно у 128 (5 %), 163 (6 %), 215 (10 %), 262 (17 %), 150 (19 %) вручена підозра. За результатами досудового розслідування направлено до суду з обвинувальним актом відповідно 73 (3 %), 112 (4 %), 147 (4 %), 179 (12 %), 97 (12 %) проваджень¹. Наведені дані свідчать про незадовільний стан розслідування розглянутого виду правопорушень. Вказані недоліки зумовлені специфікою цього виду кримінальних правопорушень, різноманітністю способів їх учинення та приховування, недостатньо якісним проведенням слідчих (розшукових) дій зі збирання доказів. Аналіз статистичних показників і матеріалів кримінальних проваджень показує, що недостатньо встановити особу підозрюваного, необхідно сукупністю зібраних доказів довести його вину та передати до суду обґрунтований обвинувальний акт.

Істотну роль у доказуванні вини підозрюваного під час розслідування відіграє слідчий експеримент, який проводиться відповідно до ч. 1 ст. 240 Кримінального процесуального кодексу України² (далі – КПК України) з «метою перевірки й уточнення відомостей, які мають

¹ Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування // Офіс Генерального прокурора : офіц. сайт. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення: 20.03.2023).

² Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 20.03.2023).

значення для встановлення обставин кримінального правопорушення». У багатьох випадках об'єктивна перевірка та оцінка отриманих доказів можливі лише при проведенні слідчого експерименту. Вказана слідча (розшукова) дія дозволяє слідчому дослідним шляхом перевірити достовірність отриманих під час досудового розслідування показань, правильність висунутих версій, отримати нові докази, які викривають підозрюваного.

Водночас слідчі не завжди використовують можливості слідчого експерименту. Так, Б. К. Слободянюк зауважує, що під час розслідування правопорушень згідно зі ст. 194 КК України лише у 6,5 % кримінальних проваджень проводили слідчий експеримент [1, с. 13]. Непроведення слідчого експерименту зумовлено низкою причин: неповним розумінням слідчими важливості цієї слідчої дії, неточним визначенням законодавцем цілей дослідів і випробувань, розмаїттям видів слідчого експерименту, а також особливостей оцінки отриманих результатів.

Стан дослідження проблеми

Проблемам слідчого експерименту у кримінальному провадженні значну увагу приділяли в різні роки Л. Ю. Ароцкер, Т. М. Балицький, А. Р. Белкін, Р. С. Белкін, Г. І. Вальчишин, Н. І. Гуковська, В. А. Динту, Н. І. Жукова, Д. Д. Заяць, А. Є. Калюжна, В. Я. Кодін, В. П. Колмаков, В. В. Комашко, В. В. Негребецький, О. С. Рубан, М. В. Салтевський, В. М. Стратонов, К. О. Чаплинський, Ю. А. Чаплинська, О. К. Чернецький, Ш. Ш. Ярамиш'ян та інші вітчизняні та зарубіжні вчені. Незважаючи на те, що питання, які стосуються підстав, мети, видів, особливостей та умов проведення слідчого експерименту у кримінальному судочинстві досліджувалися в літературі доволі активно, багато з них залишається предметом дискусій. Особливої уваги заслуговує проблема класифікації видів слідчого експерименту, оцінки результатів його проведення, зокрема при розслідуванні знищення або пошкодження майна.

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає в побудові класифікації видів слідчого експерименту, уточненні учасників, місця та умов проведення слідчої дії, розробці рекомендацій з оцінки здобутих результатів. Відповідно до поставленої мети *завданнями* статті є аналіз цілей, особливостей проведення слідчого експерименту, визначення підстав класифікації видів слідчого експерименту, розгляд результатів відтворення дій, проведення дослідів та їх оцінка.

Наукова новизна дослідження

Запропоновано класифікацію видів слідчого експерименту на підставі, по-перше, участі підозрюваного, потерпілого чи свідка у слідчій

дії, по-друге, за метою проведення. Перша група – це слідчі експерименти за участі особи, що проводяться з метою встановлення можливості чути, бачити, виконувати певні дії, наявності навичок, поінформованості щодо обстановки конкретного місця, пов'язаного з кримінальним правопорушенням. Друга група – це слідчі експерименти без участі особи, що проводяться для встановлення існування об'єктивного факту, явища, перебігу певної події, механізму утворення слідів. Доведено, що позитивні та негативні результати експерименту є основою для попередньої оцінки у формі категоричних або можливих суджень щодо обставин, які перевіряються чи уточнюються. Достовірність чи ймовірність результатів слідчого експерименту визначається під час остаточної оцінки в сукупності з іншими встановленими у кримінальному провадженні доказами.

Виклад основного матеріалу

Якщо порівняти з іншими слідчими (розшуковими) діями, особливістю слідчого експерименту є те, що під час його проведення дже-релами криміналістично значущої інформації є одночасно людина, матеріальне середовище та умови, що збігаються з обставинами знищення або пошкодження майна. Важливим є те, що фактичні дані отримують не лише через особисте сприйняття слідчим, дізнавачем, а й за допомогою техніко-криміналістичних й інших технічних засобів. Результати якісно організованого та проведеного слідчого експерименту здебільшого є переконливим доказом, що відіграє вирішальну роль під час кримінального провадження. При проведенні слідчого експерименту перевіряється не лише достовірність отриманих у процесі слідства відомостей, відтворюється картина події, що відбулася, з урахуванням різних деталей та особливостей, а й правильність висунутих гіпотез щодо обставин правопорушення. Досягнення позитивної результативності слідчого експерименту в кожному кримінальному провадженні можливе лише за умови точного визначення його мети, часу, місця проведення, умов, кола учасників, необхідних технічних засобів, послідовності та характеру дослідів тощо.

Виходячи зі змісту ст. 240 КПК України, законодавець визначив метою проведення слідчого експерименту перевірку й уточнення відомостей щодо вчиненого кримінального правопорушення. Однак обмеження цілей слідчого експерименту лише перевіркою та уточненням вже наявних доказів звужує сферу застосування цієї слідчої дії. На думку Т. М. Балицького [2, с. 30], Д. Д. Заяця [3, с. 341], В. О. Конової [4, с. 109], В. В. Негребецького [5, с. 6], В. М. Стратонова [6, с. 6] та інших науковців, загальними цілями слідчого експерименту є: перевірка зібраних та отриманих нових доказів; встановлення причин і умов, що сприяли вчиненню злочинів; встановлення й усунення

суперечностей і розбіжностей у показаннях; з'ясування способів вчинення кримінальних правопорушень, перевірка слідчих версій.

З урахуванням загальних уточнюють й окремі цілі, якими найчастіше під час проведення слідчого експерименту перевіряється:

- можливість конкретної особи в певних умовах сприйняти ту чи іншу подію або об'єкт (наприклад, чи міг свідок в описаних ним умовах і з вказаної відстані побачити факт пошкодження майна певною особою);

- можливість здійснення певних дій у цих умовах (об'єктивно або конкретною особою), зокрема перевірка професійних, кримінальних чи інших навичок людини (проникнути певним чином у приміщення, демонтувати обладнання);

- можливість існування окремих обставин, механізму або послідовності якої-небудь події в цілому (поширювання вогню на місці пожежі) чи її окремих етапів (час переходу чи переїзду з одного місця в інше); способу утворення слідів (механічних, електричних, теплових тощо);

- можливість об'єктивного існування в минулому окремих фактів, явищ (поломка устаткування при певних режимах роботи);

- об'єктивна можливість подій чи дій (самозаймання певної речовини за відповідних умов).

Ще однією особливою метою проведення слідчого експерименту є встановлення поінформованості раніше допитаної особи щодо обставин кримінального правопорушення безпосередньо перевіркою показань на місці, пов'язаному із цим правопорушенням. Вказаний слідчий експеримент проводиться для того, щоб з'ясувати, чи орієнтується допитувана особа на місці; встановити обстановку досліджуваного місця, якщо воно видозмінено з моменту вчинення правопорушення; уточнити або перевірити маршрут руху особи до місця події або з нього; виявити підозрюваних, потерпілих або свідків, які раніше не були відомі слідству; встановити невідоме місце події або нові речові докази.

Види слідчого експерименту розрізняють залежно від мети його проведення, а також від інших підстав: участі спеціалістів, свідків, потерпілого, підозрюваного; необхідності використання спеціальних знань і таких, що не вимагають їх використання; послідовності (первинні та повторні); обставин (психологічні й тактичні) [7, с. 146]. На наш погляд, всі види слідчого експерименту доцільно поділити на дві групи на підставі такої важливої ознаки, як участь підозрюваного, потерпілого чи свідка в його проведенні. Участь такого учасника кримінального провадження суттєво впливає не лише на організацію слідчої (розшукової) дії, вибір тактичних прийомів проведення, а й на оцінку результатів слідчого експерименту. В середині груп

види класифікуються за метою експериментів. Отже, класифікація видів слідчого експерименту може бути представлена в такому вигляді.

Слідчий експеримент за участі особи з метою встановлення:

– суб'єктивних властивостей особи: можливість чути, бачити (зокрема за допомогою певних технічних засобів), виконати певні дії (зокрема за певний проміжок часу), наявність професійних, кримінальних чи інших навичок;

– відповідності показань особи обстановці певного місця (перевірка показань на місці).

Слідчий експеримент без участі особи з метою встановлення:

– існування об'єктивного факту, явища;

– механізму, перебігу певної події в цілому або окремих її деталей: послідовності, часу, умов тощо;

– механізму утворення слідів.

Залежно від мети (виду) слідчого експерименту здійснюється його організація, яка включає в себе за необхідності додатковий допит особи, показання якої будуть перевірятися; визначення змісту та умов проведення; підбір учасників; підготовку необхідних техніко-криміналістичних і спеціальних засобів, транспорту; складання плану проведення слідчого експерименту. На особливу увагу заслуговує дотримання умов проведення слідчого експерименту, які повинні відповідати певним обставинам, що існували в момент вчинення правопорушення. Під умовами проведення слідчого експерименту розуміють сукупність матеріальних об'єктів, їх стан, розташування та взаємне розташування; стан навколишнього середовища (клімат, пора року, місяць, день тижня, пора доби, інтенсивність шуму, освітлення, температура, вологість тощо); характеристику різноманітних процесів (швидкість дій, обмежений проміжок часу, вид дій, що виконуються, тощо); фізичні, психологічні, професійні характеристики людей, які брали участь у події, що досліджується [8, с. 29–30]. Очевидно, що абсолютно точно одночасно відтворити всі деталі обстановки, в якій відбувалася подія, що перевіряється, практично неможливо, проте потрібно домагатися максимального збігу таких умов, від яких залежить об'єктивність результатів слідчого експерименту.

Наведемо особливості вказаних вище видів слідчих експериментів, акцентуючи на трьох складових: участі певної особи, місці та умовах проведення.

Слідчий експеримент зі встановлення можливості чути, бачити проводиться з особою, чий органи чуття перевіряються: на місці, де особа чула чи бачила; за умов, аналогічних тим, за яких відбувалося сприйняття (час доби, ступінь освітленості, відстань, наявність сторонніх шумів та ін.). За необхідності здійснюється реконструкція

обстановки. Так, у результаті слідчого експерименту було встановлено, що потерпілий з вікна своєї квартири бачив, як з його автомобілю підозрюваний знімав колеса¹.

Слідчий експеримент зі встановлення можливості особи виконати певні дії проводиться з особою, чиї можливості перевіряються: а) на місці, де особа виконувала дії, якщо характер місця впливає на цілі експерименту (наприклад, під час слідчого експерименту підозрюваний продемонстрував, як він самостійно штовхав мотоцикл кілька сотень метрів вгору, перед тим як скинув його в яр²); б) в іншому зручному місці (наприклад, підняти важкий вантаж або одночасно декілька коробок із товаром) з дотриманням умов, аналогічних тим, за яких відбувалось правопорушення (відстань, вага вантажу, кількість, розмір та вага коробок).

Слідчий експеримент зі встановлення наявності в особи певних навичок проводиться з особою, чиї навички перевіряються: у будь-якому зручному місці; за умов, аналогічних тим, за яких застосовувалися навички (аналогічні засоби, знаряддя, матеріали, речовини, апаратура, устаткування, інструменти тощо).

Слідчий експеримент для встановлення відповідності показань особи обстановці певного місця (перевірка показань на місці) проводиться з особою, чиї показання перевіряються: на місці, щодо якого надані показання; у денний час. Наприклад, під час слідчого експерименту підозрюваний продемонстрував, як він вдома змочив ганчірку бензином з маслом із бензопили, потім пройшов до дому потеплого, де здійснив підпал³.

Слідчий експеримент для встановлення існування об'єктивного факту, явища проводиться: а) на місці, де перевіряється наявність факту, якщо характер місця впливає на цілі експерименту; б) в іншому зручному місці (наприклад, встановлення кількості ящиків товару в кузові автомобіля) з дотриманням умов, аналогічних тим, за

¹ Вирок Луцького міськрайонного суду Волинської обл. від 26.10.2021 : справа № 161/17408/21, провадження № 1-кп/161/1134/21 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100586108> (дата звернення: 20.03.2023).

² Вирок Дубровицького районного суду Рівненської обл. від 24.05.2022 : справа № 949/217/21, провадження № 1-кп/949/97/22 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104456691> (дата звернення: 20.03.2023).

³ Вирок Кагарлицького районного суду Київської обл. від 09.06.2020 : справа № 368/1176/19, провадження № 1-кп/368/65/20 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89687305> (дата звернення: 20.03.2023).

яких відбувалося правопорушення або дії (відстань, кількість об'єктів, їхні розміри, модель автомобіля та ін.).

Слідчий експеримент зі встановлення механізму перебігу певної події (послідовності, часу, умов тощо) проводиться на місці, де відбувалися певні дії, якщо це впливає на цілі експерименту, або іншому місці (наприклад, проміжок часу, за який необхідно подолати певну відстань пішоходу чи автомобілю) з дотриманням умов, подібних до обставин правопорушення (засоби, відстань, швидкість та ін.).

Слідчий експеримент зі встановлення механізму утворення слідів проводиться на місці, де виявлені сліди правопорушення (наприклад, сліди проникнення у квартиру через дах), або в іншому місці з урахуванням виду слідів, засобів, що могли їх утворити, обставин, що впливають на процес появи слідів.

Оцінка отриманих результатів, визначення їхньої значущості для розслідування є заключним етапом слідчого експерименту. Слід зазначити, що оцінка даних, отриманих під час слідчого експерименту, не знайшла належного відображення в літературі. В основному акцентується увага на відповідності порядку організації і проведення слідчої дії умовам, визначеним законом [9]. Науковцями результати слідчого експерименту поділяються на позитивні та негативні [10, с. 14; 11, с. 464]. Позитивний результат означає, що визначені дії можуть бути виконані у відповідних умовах, де явище або подія могли існувати, відбуватися насправді. Негативний результат свідчить про неможливість виконання певних дій та існування події, явища у відомих умовах. Залежно від ступеня ймовірності Т. М. Балицький розрізняє формальну й реальну можливість. Формально можливим вважається такий розвиток події, який сам по собі не суперечить установленим експериментальним даним, коли результати експерименту не виключають, а допускають такий розвиток. На відміну від формальної, реальна можливість характеризується більшою ймовірністю події за рахунок наявності додаткових умов її реалізації. Так само результати слідчого експерименту можуть бути з більшою ймовірністю поширені на реальну ситуацію злочину, якщо вони підтверджуються іншими матеріалами кримінальної справи або якщо доведений повний збіг умов, у яких проводився експеримент і розвивалася розслідувана ситуація [2, с. 167].

На нашу думку, слід виокремлювати попередню оцінку результатів, отриманих у процесі слідчого експерименту, та остаточну оцінку даних експерименту в сукупності з іншими доказами кримінального провадження. Крім того, необхідно уточнити термінологію щодо результатів слідчого експерименту. Позитивні та негативні результати слідчої дії можуть бути оцінені як «категоричні», так і «можливі». Категоричні результати передбачають безумовність, безальтернативність

здобутих даних. Протилежним категоричному є поняття «можливість». Можливі результати передбачають наявність чи відсутність будь-якого факту, події. Інша парна категорія – «імовірність» і «достовірність». Вони характеризують факт, подію, властивість особи з погляду їх доведеності, відповідності дійсності. Достовірними є результати, істинність яких підтверджена певними даними, імовірними є проблематичні дані, істинність яких не доведена. Імовірне протиставляється поняттю достовірне. Таким чином, поняття «імовірний» та «достовірний» характеризують ступінь доказування фактів, форму знання. З урахуванням наведеної вище класифікації можна запропонувати так оцінювати результати слідчого експерименту.

Слідчі експерименти за участю особи, що проводяться з метою встановлення можливості чути, бачити, виконувати певні дії, наявності навичок, поінформованості щодо обстановки конкретного місця:

– позитивні результати є підставою для категоричного судження щодо обставин, навичок, поінформованості особи, яка перевіряється;

– негативні результати. З урахуванням того, що особа може з різних причин та мотивів приховати свої здібності, наявність навичок, інформації, можна зробити висновок про можливу відсутність у особи властивостей, інформації, що перевіряються.

Слідчі експерименти без участі особи, що проводяться для встановлення існування об'єктивного факту, явища, перебігу певної події, механізму утворення слідів:

– позитивні результати є підґрунтям судження про можливе існування факту, обставин події, утворення слідів;

– негативні результати дозволяють висунути категоричне судження про об'єктивну відсутність факту, події, механізму утворення слідів.

Достовірність або ймовірність результатів слідчого експерименту визначаються під час остаточної оцінки в сукупності з іншими встановленими у провадженні доказами згідно зі ст. 94 КПК України.

Висновки

Під час розслідування знищення або пошкодження майна ефективним засобом встановлення обставин справи, винуватості підозрюваного є слідчий експеримент. Для кращої організації, вибору умов проведення та оцінки здобутих результатів різноманітні види слідчого експерименту доцільно поділити на дві групи залежно від участі/неучасті підозрюваного, потерпілого, свідка у слідчій дії, а всередині груп – за метою відтворення дій, обставинки, обставин певної події, проведення дослідів чи випробувань. Перша група включає слідчі експерименти за участі особи, що проводяться з метою встановлення можливості чути, бачити, виконувати певні дії, наявності

навичок, поінформованості щодо обстановки конкретного місця, пов'язаного з кримінальним правопорушенням. Друга група – слідчі експерименти без участі особи, що проводяться для встановлення існування об'єктивного факту, явища, перебігу певної події, механізму утворення слідів. Проведення кожного виду експерименту вимагає вибір певного місця та умов, подібних до обставин вчиненого правопорушення. Позитивні та негативні результати експерименту є основою для попередньої оцінки у формі категоричних або можливих суджень щодо обставин, які перевіряються чи уточнюються. Достовірність чи ймовірність результатів слідчого експерименту визначають під час остаточної оцінки в сукупності з іншими встановленими у провадженні доказами.

Список бібліографічних посилань: **1.** Слободянюк Б. К. Розслідування знищення або пошкодження чужого майна : автореф. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Ірпінь, 2019. 19 с. **2.** Балицький Т. М. Слідчий експеримент в системі слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Ірпінь, 2015. 216 с. **3.** Заяць Д. Д. Тактика слідчого експерименту // Криміналістика : підручник : у 2 т. / А. Ф. Волобуєв, М. В. Даньшин, А. В. Іщенко та ін. ; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. А. Степанюка, В. О. Малярової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. Т. 1. С. 341–359. **4.** Коновалова В. О. Слідчий експеримент // Криміналістика : підручник : у 2 т. / В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, В. О. Коновалова та ін. ; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. Т. 1. С. 409–417. **5.** Негребецький В. В. Перевірка показань підозрюваного на місці: тактика і психологія : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2005. 20 с. **6.** Стратонов В. М. Відтворення обстановки і обставин події як метод пізнання під час розслідування злочинів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 Харків, 2001. 16 с. **7.** Чаплинський К. О. Слідчий експеримент як об'єкт криміналістичного дослідження. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Право.* 2011. № 2. С. 145–150. **8.** Тактика проведення слідчого експерименту під час досудового розслідування : метод. рек. / П. Є. Антонюк, А. О. Антошук, В. В. Пясковський та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 70 с. **9.** Котюк О. І. Слідчий експеримент – процесуальні аспекти. *Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2013. № 3. С. 130–135. **10.** Коновалова В. Е. Психологическая характеристика следственного эксперимента. *Криминалистика и судебная экспертиза.* 1976. № 12. С. 10–16. **11.** Чернецький О. К. Результати слідчого експерименту та їх доказове значення. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки».* 2013. Т. 26 (65), № 1. С. 464–471.

Надійшла до редколегії 23.03.2023

Прийнята до опублікування 21.04.2023

Shcherbakovskyi M. H. An investigative experiment in the destruction or damage to property investigation

During the investigation of criminal offences involving the destruction or damage to property, an investigative experiment is an effective means of establishing the circumstances of the case and the guilt of the suspect. It has been proved that during an investigative experiment, not only the reliability of the information obtained during the investigation is verified, the scene of the event is recreated, taking into account the situation, details and features of the criminal offence, but also the accuracy of the investigative versions put forward regarding the circumstances of criminal acts. Various types of investigative experiment require the selection of certain participants, location and conditions.

The purpose of the study is to develop a classification of types of investigative experiment and to assess the results of their conduct. For better arrangement, selection of conditions and evaluation of the results obtained, it has been proposed to divide the types of investigative experiment into two groups depending on the participation/non-participation of a suspect, victim or witness in the investigative action. The purpose of the investigative experiment classification in these groups is to reproduce the actions, situation, circumstances of a particular event, to conduct experiments or tests. The first group includes investigative experiments with the participation of a person, which are conducted to establish the ability to hear, see, perform certain actions, the availability of professional, criminal and other skills, awareness of the situation in a particular place related to a criminal offence (verification of testimony on the spot). The second group is investigative experiments without the participation of a person, which are conducted to establish the existence of an objective fact, phenomenon, the course of a particular event as a whole or its stages, the mechanism of trace formation.

Each type of investigative experiment provides suggestions for a specific location and conditions similar to the circumstances of the offence. The positive and negative results of the experiment are the basis for a preliminary assessment in the form of categorical or possible judgements about the circumstances that are being checked or clarified. The reliability or probability of the results of the investigative experiment is determined during the final assessment in conjunction with other evidence established in the proceedings.

Key words: destruction or damage to property, criminal proceedings, investigative experiment, types of investigative experiment, assessment of the results of the investigative experiment.

